

**ACORD 14/2024, de 21 de febrer, del Ple del
Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

**Informe previ en relació amb l'Avantprojecte de llei integral de reconeixement del
dret a la identitat i expressió de gènere**

El 20 de desembre de 2023 el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) va rebre l'Avantprojecte de llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere (reg. d'entrada núm. 9033/192118/2023), que està tramitant el Departament d'Igualtat i Feminismes, per tal que n'emetés l'informe previ corresponent, d'acord amb el que disposa la lletra a de l'article 10 de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (LCAC).

La lletra a de l'article 10 de la LCAC estableix que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, en l'àmbit de la seva actuació, té la funció d'emetre un informe previ pel que fa als projectes de disposicions de caràcter general que continguin normes relatives al sector audiovisual i llurs modificacions eventuais.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per unanimitat, el següent

ACORD

1. Aprovar l'Informe previ en relació amb l'Avantprojecte de llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere d'acord amb les consideracions que s'exposen a l'informe, que s'incorpora com a annex i part integrant d'aquest acord.
2. Trametre aquest acord al Departament d'Igualtat i Feminismes.

Barcelona, 21 de febrer de 2024

Xevi Xirgo i Teixidor
President

Laura Pinyol Puig
Consellera secretària

INFORME

Ref. exp.: 2/PR/2023

ASSUMPTE: Informe previ en relació amb l'Avantprojecte de llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere

Fets

El 20 de desembre de 2023 el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) va rebre l'Avantprojecte de llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere (reg. d'entrada núm. 9033/192118/2023), que està tramitant el Departament d'Igualtat i Feminismes, per tal que n'emeti l'informe previ corresponent, d'acord amb el que disposa la lletra a de l'article 10 de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (LCAC).

Aquest informe s'elabora sobre el text de l'avantprojecte tramès i es refereix principalment als articles 44 i 45, per la seva incidència en l'àmbit competencial del CAC.

Consideracions

1. Objecte de l'informe previ

La lletra a de l'article 10 de la LCAC estableix que el Consell ha d'emetre un informe previ pel que fa als avantprojectes de llei i els projectes de disposicions de caràcter general que continguin normes relatives al sector audiovisual i llurs modificacions eventuais.

2. Objecte i àmbit d'aplicació

L'Avantprojecte té per objecte establir els mecanismes i regular les condicions per fer efectiu el dret a la lliure autodeterminació de la identitat i expressió de gènere, i garantir el respecte a la diversitat en les característiques sexuals de la persona, en tots els àmbits de la vida, tant públics com privats, un àmbit, tal com s'expressa en l'exposició de motius, en el qual Catalunya ha estat pionera, i té els seu antecedents més immediats en l'aprovació de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, i la Llei 19/2020, de 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació.¹

L'article 2 de l'Avantprojecte estableix que les seves disposicions seran aplicables a totes les persones físiques i jurídiques, tant del sector públic com de l'àmbit privat, que resideixin, es trobin o actuïn en el territori de Catalunya i la garantia del seu compliment recau en totes les administracions públiques de Catalunya, els ens locals i els organismes públics o privats vinculats o que en depenguin.

¹ La finalitat de la Llei 19/2020, de 30 de desembre, és establir els principis i regular les mesures i els procediments per a garantir i fer efectius el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, el respecte a la dignitat humana i la protecció davant qualsevol forma, acte o conducta de discriminació, entre les quals les ocasionades per raó de sexe, orientació, identitat sexual i de gènere o expressió de gènere.

3. Estructura

Pel que fa a l'estructura, l'Avantprojecte consta de disset títols i cinquanta-cinc articles, tres disposicions addicionals i cinc de finals.

El títol I estableix l'objecte (article 1), l'àmbit d'aplicació i garantia de compliment (article 2), les definicions (article 3), els drets en els quals se sustenta l'elaboració i la interpretació d'aquest Avantprojecte (article 4) i el principi de no patologització de les persones trans, com a principi en què es basa l'aplicació de la norma (article 5).

El títol II, relatiu a la no-discriminació per motiu d'identitat de gènere, expressió de gènere o diversitat en el desenvolupament sexual, preveu mesures contra la transfòbia i la intersexfòbia (article 6), l'obligació per part de les administracions públiques d'assegurar una protecció integral, real i efectiva (article 7) i la prohibició de les teràpies d'aversiò o conversiò (article 8).

El títol III desenvolupa el tractament administratiu de la identitat de gènere i inclou els principis de l'actuació administrativa (article 9), l'obligació d'adequació de la documentació i arxius administratius corresponents (articles 10 i 11), de formació del personal (article 12) i de no-discriminació (article 13).

Els títols següents estableixen mesures en àmbits específics: títol IV (articles 14 a 19), salut; títol V (articles 20 a 23), educació, universitats i recerca; títol VI (articles 24 a 26), àmbit social; títol VII (articles 27 a 29), àmbit laboral, ocupació pública i empresa; títol VIII (articles 30 i 31), habitatge; títol IX (articles 32 a 34), àmbit familiar; títol X (articles 35 i 36), adolescència i joventut; títol XI (articles 37 i 38), persones grans; títol XII (articles 39 a 41), cultura, esport i oci; títol XIII (articles 42 i 43), cooperació internacional; títol XIV (articles 44 i 45), mitjans de comunicació; títol XV (article 46), memòria democràtica, i títol XVI (articles 47 i 48), seguretat i emergències.

Tots aquests articles estableixen diverses mesures per garantir el reconeixement i la protecció del dret a la identitat i l'expressió de gènere, i en remeten la responsabilitat de l'aplicació i la garantia a les administracions competents en cada matèria.

4. Aspectes generals del marc legal de la comunicació audiovisual a Catalunya en relació amb les funcions del CAC

L'apartat 1 de l'article 146 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC) estableix, amb caràcter general, la competència de la Generalitat de Catalunya en matèria de serveis de ràdio i televisió, i també de qualsevol altre servei de comunicació audiovisual. Concretament, la lletra *b* de l'article esmentat atribueix a la Generalitat de Catalunya la competència compartida sobre la "regulació i el control dels serveis de comunicació audiovisual que utilitzin qualsevol dels suports i de les tecnologies disponibles dirigits al públic de Catalunya i també sobre les ofertes de comunicació audiovisual, si es distribueixen al territori de Catalunya".

La LCAC configura el Consell de l'Audiovisual de Catalunya com l'autoritat independent de regulació de la comunicació audiovisual de Catalunya, que té com a finalitat vetllar pel compliment de la normativa aplicable als prestadors de serveis de comunicació audiovisual de gestió pública i privada, amb competències ampliades per la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA).

L'article 82 de l'EAC recull la figura del Consell com a "l'autoritat reguladora independent en l'àmbit de la comunicació audiovisual pública i privada amb plena independència del Govern de la Generalitat en l'exercici de les seves funcions".

El CAC es regeix tant per la seva llei de creació com per la LCA. Les funcions essencials d'aquesta institució les recullen els articles 10 de la LCAC i 115 de la LCA. Entre aquestes funcions, la lletra d de l'article 10 de la LCAC atribueix al CAC la de vetllar pel compliment de la normativa reguladora del sector de l'audiovisual i l'observança dels principis que la informen i la lletra j del mateix article, la de vetllar de la legislació sobre publicitat en tot allò relatiu als continguts i les modalitats de les emissions publicitàries. El CAC també té encomanda la funció de vetllar pel respecte dels drets i les llibertats en l'àmbit de la comunicació audiovisual (lletra a de l'article 115 de la LCA).

5. Observacions a l'articulat

Atès aquest marc legal, s'efectuen, en primer lloc, les observacions sobre els articles que s'ajusten a l'àmbit competencial del CAC.

Article 44. Tractament igualitari de la informació i la comunicació

L'apartat 1 d'aquest article 44 disposa que el CAC ha de garantir el tractament igualitari de la informació i la comunicació pel que fa a l'elaboració, la producció i l'emissió de continguts audiovisuals, tant des de mitjans públics com privats i independentment del canal de difusió, i ha de vetllar per la protecció de les persones usuàries davant els continguts discriminatoris.

Amb aquesta finalitat, l'apartat 2 preveu, amb remissió expressa a la normativa sobre comunicació audiovisual, que el CAC fomenti l'aprovació de codis de conducta d'autoregulació i corregulació, i també la difusió de campanyes de sensibilització i formació.

Cal posar en relació l'apartat 1 de l'article 44 amb el que preveu l'article 2 de la LCA, que estableix el seu àmbit d'aplicació subjectiu, a l'efecte de determinar correctament l'encaix de les funcions atribuïdes al CAC respecte els subjectes sobre els quals el Consell exerceix les seves competències. En aquesta comparativa, es detecta una manca de correlació entre els dos preceptes, que caldria ser corregida, reformulant la redacció de l'apartat 1 de l'article 44.

Pel que fa a l'aprovació de codis de conducta d'autoregulació i corregulació, la facultat per promoure acords amb els prestadors de serveis per facilitar i garantir el compliment de les seves obligacions i l'impuls per a l'adopció de codis de conducta en matèria de continguts, estan atribuïdes expressament al CAC pels articles 78 i 79 de la LCA.

En el mateix sentit, atenent la importància dels mitjans de comunicació a l'hora d'apropar les diferents realitats socials a la població, la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, planteja recomanacions perquè no es permeti la difusió de continguts que puguin fomentar o justificar l'homofòbia, la bifòbia o la transfòbia, i, a aquest efecte, l'article 15, en relació amb els mitjans de comunicació, encomana al CAC les funcions següents:

- a) Vetllar perquè el codi deontològic dels mitjans de comunicació no vulneri els principis d'aquesta llei pel que fa al respecte a l'orientació sexual, la identitat de gènere,

- l'expressió de gènere i les diverses expressions afectives.
- b) Establir recomanacions sobre els usos lingüístics i el tractament i l'ús de les imatges amb relació a l'homosexualitat, la bisexualitat, la transidentitat i la intersexualitat.
 - c) Vetllar perquè els continguts dels mitjans de comunicació i la publicitat que s'hi emeti siguin respectuosos amb les persones LGBTI.
 - d) Vetllar perquè els mitjans de comunicació tractin amb normalitat la diversitat d'opcions afectives i sexuals, de models diversos de família i d'identitat o expressió de gènere, de manera que s'afavoreixi la visibilitat de referents positius.
 - e) Vetllar perquè els mitjans de comunicació mostrin en la programació la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere i l'expressió de gènere i pel que fa als models de família.
 - f) Fer un seguiment de les informacions que ofereixin un tractament contrari a la diversitat sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere i fer-ne un recull periòdic. L'informe que en resulti s'ha de lliurar al Síndic de Greuges, al Parlament de Catalunya i al Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgèneres i Intersexuals”.

En consonància amb aquestes previsions, el CAC va aprovar l'any 2017 un document de *Recomanacions sobre el tractament de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals (LGBTI) als mitjans audiovisuals*, que actualment està en procés de revisió, com una eina de treball i de guia, principalment per als professionals dels mitjans de comunicació, com també per a les productores audiovisuals i de l'àmbit de la publicitat, que inclou recomanacions generals, especialment quant al llenguatge i els recursos gràfics, i consideracions específiques per a la informació, la ficció i la publicitat.

Finalment, cal proposar una redacció més precisa de l'apartat 2 de l'article 44, que estableix que: “El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de vetllar per la protecció de les persones usuàries respecte continguts que fomenten valors discriminatoris i atempten contra la lliure autodeterminació de la identitat i expressió de gènere *mitjançant l'aprovació* de codis de conducta d'autoregulació i correulació, així com de campanyes de sensibilització i formació, tal com estableix la normativa sobre comunicació audiovisual vigent”.

Aquesta redacció indueix a confusió respecte de les competències del CAC, en tractar de manera igualitària els codis d'autoregulació i correulació, quan obeeixen a procediments d'elaboració diferents, amb intervenció distinta més o menys intensa de les autoritats audiovisuals competents.

Igualment, la funció de foment i impuls a què es refereix l'apartat 2 caldria, eventualment, entendre-la aplicable a la difusió de campanyes de sensibilització.

Es conseqüència, es proposa, com a redactat alternatiu, el següent:

“El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de vetllar per la protecció de les persones usuàries respecte de continguts que fomenten valors discriminatoris i atempten contra la lliure autodeterminació de la identitat i l'expressió de gènere, fomentant i impulsant l'adopció de codis de conducta, així com de campanyes de sensibilització i formació, tal com estableix la normativa sobre comunicació audiovisual vigent”.

Article 45. Codi de conducta sobre protecció en relació amb continguts que atemptin contra la lliure autodeterminació de la identitat i l'expressió de gènere

Aquest article preveu que el departament competent en matèria de continguts audiovisuals haurà de promoure l'adopció d'un Codi de conducta sobre protecció en relació amb continguts que atemptin contra la lliure autodeterminació de la identitat i l'expressió de gènere.

D'acord amb l'argumentació desenvolupada en els apartats anteriors, i especialment en relació amb el que preveuen els articles 78 i 79 de la LCA, es mostra la disconformitat amb la fórmula triada en la redacció de l'article, atès que el CAC és l'únic òrgan competent en matèria de continguts audiovisuals i, per aquest motiu, se'n proposa l'eliminació, i perquè el seu contingut es considera reiteratiu del que disposa l'article 44.

En segon lloc, com assenyalàvem a l'inici de les observacions a l'articulat, s'efectuen determinades consideracions que, malgrat que no incideixen pròpiament en la competència del CAC, s'aporten com a informació general per a la seva valoració pel departament. En concret, les següents:

En relació amb les expressions *persona trans i *persona no binària***

S'observa una confusió en l'ús d'aquestes dues expressions. Així, de l'exposició de motius (segon paràgraf de la pàgina 4) se'n desprèn una diferenciació entre persones trans*, intersexuals i no binàries, mentre que en les definicions de l'article 3, la definició de *persona trans**, inclou les persones no binàries; no obstant això, tot seguit se'n fa una definició independent. Caldria esmenar aquesta confusió.

Article 3. Definicions

Respecte de l'expressió "persona amb diversitat del desenvolupament sexual", inclosa en la definició de la lletra e (persona intersexual), cal valorar-ne la vigència d'ús, a l'efecte de mantenir-la o suprimir-la.

6. Conclusions

De conformitat amb el que estableix la lletra a de l'article 10 de la LCAC, s'emet informe en relació amb l'Avantprojecte de llei integral de reconeixement del dret a la identitat i expressió de gènere tramès pel Departament d'Igualtat i Feminismes, d'acord amb les observacions que figuren en el cos de l'informe.

Barcelona, 21 de febrer de 2024